



การพัฒนบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม

โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม

โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม *

DEVELOPMENT OF AREA LEADERS' ROLES FOR PROMOTING
SUSTAINABLE AGRONOMY IN LINE WITH THE KHOK NONG NA MODEL BY
BUDDHADHAMMA APPLICATION IN SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

พระเมธีวัชรประชาทร (ประยูร นนทิโย), สุรพล สุษะพรหม, จ्ञำนรงค์ อติวัฒนสิทธิ์

Phra Methiwatcharaprachathorn (Prayoon Nandiyo), Surapon Suyaprom,

Chamnong Adivadhanasit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: phramethiwatcharaprachathorn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่ม ด้วยการเลือกแบบเจาะจงตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 25 รูปหรือคน ได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ด้านบทบาทในการสร้างความรู้ ประกอบด้วย 1. ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ให้ความรู้อย่างเต็มที่และเต็มที่ 2. ผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับประชาชน 3. การหมั่นตรึงรื่องพิจารณาช่วยให้ผู้ปกครองท้องถิ่นที่เป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจ

* Received August 18, 2023; Revised September 9, 2023; Accepted September 9, 2023



ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการให้ความรู้ 4. ผู้ปกครองควรสำรวจและวิเคราะห์เหตุผลที่เป็นหลักในการให้ความรู้ ด้านบทบาทในการสร้างแนวทางการพัฒนา พบว่า 1. เต็มใจและตั้งใจในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมพื้นที่และเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น รวมถึงการสร้างความร่วมมือและพันธมิตร 2. เพียรพยายามในการบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากร 3. เอาใจใส่ในการพัฒนา การดูแลและสนับสนุน ส่งเสริมการเผยแพร่และการแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างการสื่อสารและการสร้างความตระหนัก 4. หมั่นทบทวน ปรับปรุงแก้ไข ประเมินผลและปรับปรุง ด้านบทบาทในการสร้างแนวทางปฏิบัติ 1. ให้ความสำคัญกับการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรอย่างเต็มที่ 2. พัฒนาทรัพยากรให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 3. มีความรับผิดชอบสูง และมีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมที่นำไปสู่ความยั่งยืน 4. เข้าใจปัญหา ร่วมคิด ร่วมแก้ไข ร่วมวางแผนปรับปรุง

คำสำคัญ: การส่งเสริมอารยเกษตร; โคก หนอง นา โมเดล; ผู้ปกครองท้องถิ่น

Abstract

This research paper aimed to develop local rulers' role in promoting sustainable agronomy in line with the Khok Nong Na Model, Samut Songkhram Province, by applying Buddha-dhamma principles, conducting qualitative research, collecting field data from five groups of critical informants by selecting specific ones based on appropriate group representation. A semi-structured interview was used as a data collection tool. Data were analyzed using contextual content analysis techniques, and 10 participants were interviewed in a focus group discussion with experts. The data were analyzed using contextual content analysis techniques.

The results showed that the development of the role of local rulers in promoting sustainable agronomy in line with the Khok Nong Na Model, Samut Songkhram Province, by applying Buddha-dhamma principles, in terms of role in knowledge creation consisted of 1. local rulers provided complete and willful knowledge; 2. Local rulers built trust among the people. 3. Consideration helped local rulers to be knowledgeable and understand the potential impact of knowledge sharing. 4. Rulers should explore and analyze



the main reasons for knowledge sharing. As for the role in developing guidelines, it was found that: 1. Willingness and intention for infrastructure development, including preparing areas, strengthening necessary infrastructure, and building cooperation and partnerships; 2. They were making efforts to manage and maintain resources. 3. Paying attention to development, care, and support, promoting dissemination and exchange of knowledge, building communication, and raising awareness; 4. They were regularly reviewing, improving, evaluating, and improving. The role of creating guidelines: 1. Giving priority to education and knowledge development for farmers willingly. 2. Continuously developing quality resources, 3. High responsibility and ability to develop innovations that lead to sustainability. 4. Understanding the problem, co-think, co-solve, and co-plan for improvement

Keywords: Sustainable Agronomy Promotion; Khok Nong Na Model; Local Rulers

บทนำ

องค์ความรู้ที่เป็นปัญญาของพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จากกระบวนการทรงงานในโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ซึ่งมีกว่า 5,000 โครงการ ครอบคลุมในทุกมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งศาสตร์พระราชานำมาประยุกต์ใช้กับแนวคิดการพัฒนาพื้นที่และการออกแบบเชิงภูมิศาสตร์สังคมไทยเพื่อการพัฒนาตนเองและรองรับภัยพิบัติในรูปแบบ “โคก หนอง นา โมเดล” ได้แก่ แกล้งดิน หย้าแฝก ห่มดิน ดินเสื่อมโทรม ดินดาน ดินคุณภาพต่ำ สารเคมี บำรุงดิน ฝนหลวง หนอง คลองไส้ไก่ ฝายชะลอน้ำ คันกั้นน้ำ เขื่อนกักเก็บน้ำ โครงการแก้มลิง ฯลฯ (สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2564) การจัดการพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ตามภูมิศาสตร์สังคมประยุกต์จากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นการผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริกับภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีอยู่อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติในพื้นที่ ต่อยอดด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่เพิ่มพื้นที่ป่า สร้างความมั่นคงทางอาหาร เป็นการที่ให้ธรรมชาติจัดการตัวเอง โดยมีมนุษย์



เป็นส่วนส่งเสริมให้สำเร็จเร็วขึ้น ซึ่งในขั้นพื้นฐาน เน้นการพึ่งพาตนเองด้านน้ำ อาหาร และพลังงานอย่างเป็นระบบ สามารถนำผลผลิตที่ได้มาต่อยอดแปรรูปในชั้นก้าวหน้าเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สร้างความสามัคคีในชุมชน ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 ได้สร้างระบบการเมืองแบบที่ประชาชนเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะแทนตนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่ผ่านมาในระดับชาติ ประเทศไทยจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งทางตรงและทางอ้อมรวม 20 ครั้ง มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อม 1 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2489 และมีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยตรงครั้งแรกไปเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 ในขณะที่ในระดับท้องถิ่นในหลายรูปแบบพัฒนาขึ้นตามลำดับ (สถาบันพระปกเกล้า, 2554)

อย่างไรก็ตาม คงมีอาจปฏิเสธได้ว่าการศึกษการเมืองการปกครองไทยที่ผ่านมา ยังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่ศึกษากันอยู่ก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ “การเมืองท้องถิ่น” ที่เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยซึ่งเป็นการปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง เพราะในขณะที่เวทีการเมือง ณ ศูนย์กลางของประเทศกำลังเข้มข้นด้วยการชิงไหวชิงพริบของนักการเมืองในสภา และพรรคการเมืองต่าง ๆ อีกด้านหนึ่งในพื้นที่จังหวัดบรรดาสมัครพรรคพวกและผู้สนับสนุนทั้งหลายก็กำลังดำเนินกิจกรรมเพื่อรักษาสถานะเสียงในพื้นที่ด้วยเช่นกัน และทันทีที่ภารกิจที่ส่วนกลางสิ้นสุดลง การลงพื้นที่พบปะประชาชนตามสถานที่และงานบุญงานประเพณีต่าง ๆ เป็น สิ่งที่นักการเมืองผู้หวังชัยชนะในการเลือกตั้งมีอาจขาดตกบกพร่องได้ ภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัดนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงหลายสิ่งหลายอย่าง ของการเมืองไทยที่ดำเนินมาต่อเนื่องยาวนานในแง่มุมที่จะไม่สามารถพบได้ เลยในการเมืองระดับชาติ “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จึงเป็น เรื่องที่น่าสนใจแก่การศึกษามีใช้น้อย เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ที่ยังขาดหาย และหากนำสิ่งที่ได้ค้นพบนี้มาพิจารณาอย่างลึกซึ้งก็น่าจะทำให้สามารถเข้าใจ การเมืองไทยได้ชัดเจนขึ้นในมุมมองที่แตกต่างจากการมองแบบเดิม ๆ ทั้งนี้ ภารกิจการติดตามเยี่ยมเยียนพื้นที่หมู่บ้านครัวเรือนเป้าหมาย ตามโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา พช.” จังหวัดสมุทรสงคราม โดยได้ลงพื้นที่ครัวเรือนเป้าหมาย อำเภอบางคนที พื้นที่ 3 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นร่องสวน จำนวน 3 แปลง พื้นที่ 1 ไร่ จำนวน 1 แปลง ได้แก่ (มติชนออนไลน์, 2565)



1. บ้านบางสะแก หมู่ที่ 6 ตำบลบางสะแก
 2. บ้านค่าย หมู่ที่ 4 ตำบลบางกุ้ง
 3. บ้านบางสะแก หมู่ที่ 2 ตำบลปราโมทย์ และ
 4. บ้านบางยี่รงค์ หมู่ที่ 8 ตำบลบางยี่รงค์
- และพื้นที่ครัวเรือนเป้าหมายอำเภอเมืองสมุทรสงคราม พื้นที่ 1 ไร่

1. บ้านศาลาพักร้อน หมู่ที่ 8 ตำบลบางขันแตก และ
2. บ้านบางสะแก หมู่ที่ 7 ตำบลนางตะเคียน

จากปัญหาหลักของเกษตรกรในอดีตจนถึงปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่อาศัยน้ำฝนซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขตที่มีฝนค่อนข้างน้อย และส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่ เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูกได้ปีละครั้ง ในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และมีความเสี่ยงกับความเสียหายอันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดิน ฟ้า อากาศ และฝนทิ้งช่วง แม้ว่าจะมีการขุดบ่อหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้างแต่ก็มีขนาดไม่แน่นอน หรือมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาทำให้น้ำใช้ไม่เพียงพอรวมทั้งระบบการเพาะปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียวด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบากดังกล่าวให้สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้ โดยไม่เดือดร้อนและยากลำบากนัก พระราชดำรินี้ ทรงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” อันเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น หากได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้ปัญหาดังกล่าวหมดไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องที่ที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ว่า สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคในการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงครามเป็นอย่างไร องค์ประกอบในการการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล ของผู้ปกครองท้องที่จังหวัดสมุทรสงครามมีอะไรบ้าง การพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องที่ที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม



วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อนำเสนอการพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงครามโดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม” นี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปกครองท้องถิ่น กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน และกลุ่มผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการเลือกแบบเจาะจงตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 25 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไว้ 2 ประเภท ดังนี้ 1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้ศึกษาจะใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวข้างต้น 2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง จากการร่วมพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสนทนากลุ่มเฉพาะที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล โดยผู้ศึกษาจะใช้กับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะดังกล่าวข้างต้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ในรูปแบบที่ทั้งที่เป็นทางการโดยใช้ประเด็นคำถามที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางการสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถามร่วมกัน ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะไม่ทำหน้าที่เพียง



อ่านคำถาม อธิบายความหมายของคำถามแล้วบันทึกคำตอบเท่านั้น แต่จะร่วมสนทนาให้ได้เรื่องราวมากขึ้นไปตามการเล่าเรื่องของผู้ให้ข้อมูลหลัก และครอบคลุมในประเด็นการวิจัย การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มขนาดกลาง โดยอภิปรายโต้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลหลั่งไหล (Flow) ออกมาจากการปฏิสัมพันธ์ในแนวราบระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกันเองและระหว่างกลุ่มสมาชิกกลุ่มกับผู้ดำเนินการสนทนา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม

1. บทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านบทบาทในการสร้างความรู้ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย ฉันทะ (ความพึงพอใจ เต็มใจให้ความรู้) ให้ความรู้อย่างเต็มที่ ผู้ปกครองท้องถิ่นให้ความรู้อย่างเต็มที่และเต็มใจเพื่อเพิ่มศักยภาพและพัฒนากิจกรรมของประชาชนในพื้นที่ โดยใช้หลักพุทธธรรมเพื่อให้ความรู้เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของประชาชนในพื้นที่ วิริยะ (ความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อ) สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ผู้ปกครองท้องถิ่นมีการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับประชาชนผ่านการให้ความรู้อย่างเต็มที่และตรงประเด็น โดยการสร้างสัมพันธภาพที่แข็งแกร่งระหว่างผู้ปกครองและประชาชน โดยทำความเข้าใจถึงความต้องการและความสำคัญของประชาชนในพื้นที่ จิตตะ (เอาใจใส่ ไม่ทอดทิ้งงาน) การหมั่นตรึงตรองพิจารณาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ปกครองท้องถิ่นสามารถตรวจสอบและพิจารณาเหตุผลและผลที่เกิดขึ้นจากการให้ความรู้ให้กับประชาชน ผู้ปกครองควรสำรวจและวิเคราะห์เหตุผลในการให้ความรู้ที่เหมาะสมและเชื่อถือได้หรือไม่ รวมถึงวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการให้



ความรู้ว่ามีผลสัมฤทธิ์ต่อประชาชนและสังคมหรือไม่ เพื่อให้สามารถปรับปรุงและปรับเปลี่ยนในกรณีที่เป็น การหมั่นตรึงตรองพิจารณาช่วยให้ผู้ปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการให้ความรู้ เช่น ผู้ปกครองที่ทราบถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอารยเกษตรจะสามารถประเมินได้ว่าการให้ความรู้ดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจและสร้างความเปลี่ยนแปลงที่เป็นสิ่งดีในสังคมหรือไม่ วิมังสา (หมั่นทบทวนพิจารณาหาเหตุและผล) สำนวนเหตุผล ผู้ปกครองควรสำรวจและวิเคราะห์เหตุผลที่เป็นหลักในการให้ความรู้ เช่น ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ความสำคัญของเรื่องที่จะให้ความรู้ หรือความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น การสำรวจเหตุผลช่วยให้ผู้ปกครองทราบถึงที่มาและแนวคิดที่เป็นพื้นฐานในการให้ความรู้ วิเคราะห์ผลลัพธ์ ผู้ปกครองควรวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการให้ความรู้ เพื่อให้เข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล ระดับชุมชน หรือระดับท้องถิ่น วิเคราะห์ผลลัพธ์ช่วยให้ผู้ปกครองทราบว่า การให้ความรู้มีผลสัมฤทธิ์ต่อประชาชนและสังคมหรือไม่ ประเมินผลและปรับปรุง

2. บทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านบทบาทในการสร้างแนวทางการพัฒนา โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ได้แก่ สร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเกษตร ผู้ปกครองท้องถิ่นมีการสร้างพื้นฐานทางเกษตรที่เหมาะสม เช่น การจัดทำเส้นทางทางการเกษตร การสร้างระบบสาธารณูปโภคที่สอดคล้องกับการเกษตร เพื่อสนับสนุนการทำเกษตรให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ส่งเสริมเทคโนโลยีทางการเกษตร ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ควรสนับสนุนในการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การใช้ระบบน้ำทดแทนในการเกษตร การใช้พลังงานสะอาด หรือการใช้ระบบอัตโนมัติในการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดการใช้ทรัพยากร สร้างนโยบายและกฎหมายสนับสนุน ผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีการสร้างนโยบายและกฎหมายที่สนับสนุนการเกษตรและโครงการโคก หนอง นา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้กับเกษตรกรและการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนในการเกษตรอินทรีย์ การลดการใช้สารเคมีในการเกษตร สร้างอินฟร่าเมชั่นและการสื่อสาร ผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีการสร้างระบบอินฟร่าเมชั่นและการสื่อสารที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการเกษตรและโครงการโคก หนอง นา การสร้างอินฟร่าเมชั่นสามารถทำได้โดยการเก็บรวบรวมและแบ่งปันข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและการพัฒนาท้องถิ่น สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยสร้างเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกร เช่น



ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเพาะปลูก การจัดการแปลงปลูก หรือการใช้เทคโนโลยีในการเกษตร การสื่อสารสามารถทำได้โดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หรืองานประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น เพื่อสร้างการรับรู้และการแสดงความสนใจในโครงการโคก หนอง นา รวมถึงสื่อท้องถิ่นที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการตลาดและโอกาสในการขายผลผลิตท้องถิ่น การสร้างระบบอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารที่เข้มแข็งช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ลดความไม่แน่นอนในการตัดสินใจ สนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรการเงิน ผู้ปกครองท้องถิ่นควรสนับสนุนในการเข้าถึงทรัพยากรการเงินเพื่อสนับสนุนการเกษตรและโครงการโคก หนอง นา การเข้าถึงทรัพยากรการเงินสามารถทำได้โดยการสร้างระบบการสนับสนุนการเงินที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรท้องถิ่น เช่น การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร การสนับสนุนทุนเพื่อการพัฒนาโครงการเกษตร หรือการให้คำปรึกษาทางการเงินในการวางแผนการเกษตรและการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ผู้ปกครองท้องถิ่นยังสามารถสนับสนุนในการเข้าร่วมโครงการและทุนการพัฒนาท้องถิ่นที่มีทรัพยากรการเงินให้ใช้ เช่น โครงการท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือการสร้างพันธมิตรกับธุรกิจเพื่อรับการสนับสนุนทางการเงิน การเข้าถึงทรัพยากรการเงินเป็นสิ่งสำคัญในการสนับสนุนการเกษตรและโครงการโคก หนอง นา เพราะจะช่วยเพิ่มโอกาสในการลงทุน การพัฒนาโครงการ และการเติบโตทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น

3. บทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านบทบาทในการสร้างแนวทางปฏิบัติ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย การกำหนดแผนและกลยุทธ์ ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ต้องกำหนดแผนและกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมอารยเกษตร โคก หนอง นา โมเดลในพื้นที่ท้องถิ่น โดยพิจารณาปัจจัยทางธรรมชาติ ทรัพยากรที่มีอยู่ และความต้องการของชุมชน การส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนา ผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอารยเกษตร โคก หนอง นา โมเดล เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะของเกษตรกรในพื้นที่ และส่งเสริมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร การสนับสนุนทรัพยากร ผู้ปกครองท้องถิ่นควรสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเกษตร โคก หนอง นา โมเดล เช่น การจัดหาพื้นที่เพื่อการเกษตร การจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็น และการสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมการเกิดนวัตกรรม ผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีการสร้างและส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมในการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของโครงการโคก หนอง นา โมเดล การสร้างนวัตกรรมในการเกษตรสามารถเป็นการนำเทคโนโลยีใหม่ วิธีการเพาะปลูกที่นวัตกรรม หรือการใช้สื่อสารและเทคโนโลยี



ดิจิทัลเข้ามาใช้ในการดูแลและบริหารจัดการฟาร์ม โดยการสร้างพื้นที่สำหรับการทดลอง และวิจัยในการเกษตร รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาและนำเสนอนวัตกรรมใหม่ให้กับ เกษตรกรและชุมชนท้องถิ่น เช่น การสร้างศูนย์นวัตกรรมทางการเกษตรท้องถิ่น การเปิด โอกาสให้กับนักวิจัยและนักศึกษาที่มีความสนใจในการวิจัยและพัฒนาในสาขาการเกษตร และการสร้างพันธมิตรกับองค์กรเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อ สนับสนุนการนวัตกรรมในการเกษตรในโครงการโคก หนอง นา การสร้างระบบการเก็บ รวบรวมข้อมูลและการประเมินผล ผู้ปกครองท้องที่มีการสร้างระบบการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับโครงการโคก หนอง นา โมเดล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และแม่นยำเกี่ยวกับผลที่ ได้รับจากโครงการ ข้อมูลเหล่านี้สามารถใช้ในการประเมินผลและการวิเคราะห์เพื่อ ปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานต่อไป นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังควรสร้างระบบการสำรวจ และติดตามผลของโครงการโคก หนอง นา โมเดลเพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานเป็นไป ตามเป้าหมายและเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปรับปรุงและปรับเปลี่ยนกล ยุทธ์หรือแนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของ ชุมชนท้องถิ่น การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร ผู้ปกครองท้องที่มีการสร้างควม ร่วมมือระหว่างองค์กรท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุน โครงการโคก หนอง นา โมเดล การควบคุมและการจัดการโครงการอาจต้องใช้ความร่วมมือ และทรัพยากรจากหลายฝ่าย เช่น การร่วมกันกำหนดแผนและการดำเนินการ การแบ่ง หน้าที่และการร่วมกันในการดำเนินการ การส่งเสริมการตลาดและการต่อรองราคา ผู้ปกครองท้องที่มีการสร้างเสริมการตลาดและการต่อรองราคาสินค้าทางการเกษตรที่เกิดจาก โครงการโคก หนอง นา โมเดล เพื่อช่วยเกษตรกรในการขายผลผลิตที่ดีและเพิ่มรายได้ ให้กับชุมชนท้องถิ่น การส่งเสริมการตลาดสามารถทำได้โดยการสร้างช่องทางการจำหน่าย ที่มีคุณภาพ เช่น การเข้าร่วมตลาดส่งออก การสร้างแบรนด์เกษตรผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น หรือ การส่งเสริมการตลาดออนไลน์ นอกจากนี้ การส่งเสริมการต่อรองราคาที่เป็นธรรมชาติและ ยุติธรรมสามารถช่วยให้เกษตรกรได้ราคาที่ยุติธรรมสำหรับผลผลิตของตน และรับรู้ถึงมูลค่า ของผลผลิตที่เกิดขึ้นจากโครงการโคก หนอง นา โมเดล การส่งเสริมการเครือข่ายและการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้ปกครองท้องที่มีการสร้างเสริมการสร้างเครือข่ายระหว่าง เกษตรกรและชุมชนท้องถิ่นที่มีความสนใจในการเกษตรโคก หนอง นา โมเดล โดยการสร้าง พื้นที่ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ เช่น การจัดกิจกรรมสัมมนา การเข้าร่วม การอบรม หรือการเก็บรวบรวมข้อมูล



อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ด้านบทบาท ในการสร้างความรู้ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย 1. ผู้ปกครองท้องถิ่น ให้ความรู้อย่างเต็มที่และเต็มที่ 2. ผู้ปกครองท้องถิ่นที่มีการสร้างความเชื่อมั่นและความ ไว้วางใจให้กับประชาชน 3. การหมั่นตรึงตรองพิจารณาช่วยให้ผู้ปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการให้ความรู้ 4. ผู้ปกครองควรสำรวจและ วิเคราะห์เหตุผลที่เป็นหลักในการให้ความรู้ ด้านบทบาทในการสร้างแนวทางการพัฒนา โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม พบว่า 1. เต็มใจและตั้งใจในการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน ได้แก่ การเตรียมพื้นที่และเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น รวมถึงการสร้าง ความร่วมมือและพันธมิตร 2. เพียรพยายามในการบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากร ตลอดถึงการสร้างและส่งเสริมศักยภาพชุมชนที่ยั่งยืน 3. เอาใจใส่ในการพัฒนา การดูแล และสนับสนุน ส่งเสริมการเผยแพร่และการแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างการสื่อสารและการ สร้างความตระหนัก 4. หมั่นทบทวน ปรับปรุงแก้ไข ประเมินผลและปรับปรุง ตลอดถึงการ สร้างนโยบายและกฎหมายสนับสนุน ด้านบทบาทในการสร้างแนวทางปฏิบัติ โดยการ ประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม 1. ให้ความสำคัญกับการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ เกษตรกรอย่างเต็มที่ 2. พัฒนาศักยภาพให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนา ความร่วมมือกับทุกเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง 3. มีความรับผิดชอบสูง และมีความสามารถในการ พัฒนานวัตกรรมที่นำไปสู่ความยั่งยืน 4. เข้าใจปัญหา ร่วมคิด ร่วมแก้ไข ร่วมวางแผน ปรับปรุง สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิพนธ์ วงษ์อมรวิทย์ (2564) เรื่อง การเสริมสร้าง จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การเสริมสร้าง จริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา มีหลักให้ ดำเนินการ คือ 1. การสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อตรง เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประชาชน ยึดหลักธรรมาภิบาล ทำงานด้วย ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ 2. การสร้างความตระหนักในจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้มีชีวิตซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปกรรม 3. การสร้างความ ร่วมมือในชุมชน ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใสมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน 4. การสร้างความรู้ความเข้าใจ การเคารพกติกา และมีจิตสำนึกให้เกิดธรรมาภิบาล พัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เกิดความ เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นต่อไป สอดคล้องกับ

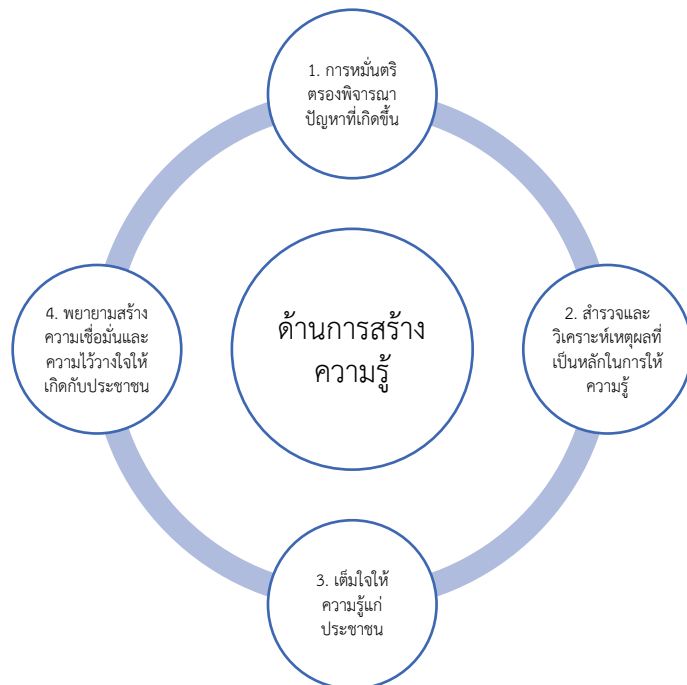


งานวิจัยของสุมาลี บุญเรือง (2564) เรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป ที่มุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีทัศนคติที่ดีทางการเมืองและการมีพฤติกรรมทางการเมืองโดยการให้หลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการในการส่งเสริมการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง ทำให้เกิดมีความรักความชอบทางการเมือง มีความเพียรพยายามเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีจิตใจฝักใฝ่และมุ่งมั่นทางการเมือง และมีสติปัญญาควบคุมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของณฐมน หมวกฉิม (2564) เรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย สรุปได้ดังนี้ 1. ด้านฉันทะ (ความพึงพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) เยาวชนจะต้องได้รับข้อมูลที่เป็นจริง มีความคิด ความเชื่อ และทัศนคติที่ดี เพื่อจะได้เป็นแนวทางที่ดีต่อการสนับสนุนในระบอบประชาธิปไตย 2. ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในสิ่งนั้น) เยาวชนต้องมีความเพียร มีเหตุมีผล มีความสนใจทางการเมืองเป็นสิ่งที่ดีถือว่าเป็นหน้าที่หลักของพลเมือง 3. ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) เยาวชนควรเคารพต่อกฎหมายและกติกาสังคม ควรมีวิสัยทัศน์เจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ควรได้รับการปลูกฝังที่ดีสร้างสรรค์มีจิตสำนึกที่ดีเพื่อเป็นพลเมืองที่ดี 4. ด้านวิมังสา (ความหมั่นสอดส่องเหตุผลของสิ่งนั้น) เยาวชนควรสนใจการเมือง เช่น ก่อนไปเลือกตั้ง เยาวชนต้องศึกษาว่า พรรคใดที่จะเหมาะสมต่อการเลือกเข้าไปเป็นตัวแทนในการบริหารประเทศ เมื่อตัดสินใจเลือกแล้วต้องคอยหมั่นสอดส่องการทำงานเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อความผาสุกของคนในประเทศชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของภูริวิจิณ บุญญะปรีดา (2564) เรื่อง การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย พบว่า การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย พบว่า การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทยโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางการกำหนดนโยบายจากความตั้งใจในการแก้ปัญหาตามความต้องการของประชาชนให้เกิดความชัดเจน (ฉันทะ) มีความมุ่งมั่น และทุ่มเทที่จะนำเสนอแนวทางของนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ (วิริยะ) เอาใจใส่ต่อนโยบายและรับผิดชอบในวิธีการปฏิบัตินโยบายตามที่กำหนดไว้



(จิตตะ) และคอยติดตามวัดผลความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อหาทางปรับปรุงและพัฒนานโยบายให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (วิมังสา)

องค์ความรู้จากการวิจัย



ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สรุปได้ว่า ด้านการสร้างความรู้ 1. การหมั่นตรองพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น 2. สำรวจและวิเคราะห์เหตุผลที่เป็นหลักในการให้ความรู้ 3. เต็มใจให้ความรู้แก่ประชาชน 4. พยายามสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้ปกครองท้องถิ่นควรสร้างระบบสนับสนุนและการร่วมมือกันระหว่างชุมชนในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดลในจังหวัดสมุทรสงคราม โดย



การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในพื้นที่และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาอารยเกษตร นอกจากนี้ การสนับสนุนการอบรมและการสร้างความตระหนักในชุมชนเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ปกครองท้องถิ่นทำเพื่อส่งเสริมอารยเกษตรยังเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ชุมชนสามารถร่วมมือกันในการพัฒนาอารยเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้ปกครองท้องถิ่นควรสร้างกลไกการติดตามและประเมินผลเพื่อวัดความสำเร็จในการพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้ปกครองท้องถิ่นควรกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนและแผนการดำเนินงานที่เป็นระยะเวลาดำเนินการ รวมถึงเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถติดตามผลการพัฒนาและปรับปรุงในการส่งเสริมอารยเกษตรได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล เช่น เทคโนโลยีการเกษตรที่ยังไม่เคยนำมาใช้ในพื้นที่ การศึกษาด้านนี้จะช่วยให้เราเข้าใจถึงการนำเทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการพัฒนาอารยเกษตร และอาจช่วยลดการใช้ทรัพยากรและพลังงานในการเกษตรในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ชุติพนธ์ วงษ์อมรวิทย์. (2564). การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐมน หมวกฉิม. (2564). การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา. (2564). การพัฒนากลไกการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองไทย (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.



- มติชนออนไลน์. (2565). อธิบดี พช. นำคณะเยือนแม่กลอง ลงพื้นที่ต้นแบบ โคก หนอง นา พช. ตามหลักทฤษฎีใหม่. สืบค้น 2 มีนาคม 2565, จาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_2687663
- สถาบันพระปกเกล้า. (2554). บุรณการงานวิจัย นักการเมืองถิ่นและพฤติกรรมกาเลือกตั้ง 2550. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2564). แนวทางการดำเนินงาน ศูนย์เรียนรู้ โคก หนอง นา พัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- สุมาลี บุญเรือง. (2564). การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป (ดุชนินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.